

VA PER LLARG
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 23 d'abril de 2013)

En les darreres setmanes s'ha produït un interessant debat on la línia argumental descansa en el següent fet: el dèficit i el deute públic (en % del PIB) en la dècada prèvia a la crisi econòmica era més baix a països com Irlanda, Espanya i Portugal (Grècia és un cas apart) que a França i Alemanya. Tanmateix, el dèficit per compte corrent era més alt als països del Sud i a Irlanda. Per tant, el problema per reactivar l'economia no serien els comptes públic, sinó el dèficit exterior. La darrera part és correcta; la millora dels desequilibris exteriors és una de les claus fonamentals per reactivar l'economia.

Tanmateix, que el dèficit públic no sigui un problema als països del Sud perquè abans de la crisi era menor, és entre incorrecte e irrellevant. És incorrecte perquè el que importa al llarg del cicle no és el dèficit total, sinó l'estructural. I el fet que el dèficit agregat fos més baix al Sud i a Irlanda responia al fet que unes economies em plena bombolla generaven ingressos fiscals conjunturals que en casos com Espanya haguessin tingut que convertir-se en forts superàvits pressupostaris. No va ser així, perquè es van destinar ingressos conjunturals a finançar despeses estructurals. Per això, quan la OCDE va compilar la descomposició dels dèficits públics en els diferents països a 2010, distingint entre dèficit conjuntural (degut al cicle) i dèficit estructural (desequilibri de fons), tots els països del Sud i Irlanda tenien uns dèficits estructurals dels més alts de l'OCDE, més alts que els de França, i molt més que el d'Alemanya.

La implicació també és irrellevant. Cert, reduir el dèficit estructural ajuda a corregir desequilibris i a fer més sostenibles els comptes públics, el que no és poc. Però molt més que el deute públic, el gran llast per la reactivació a Espanya és el deute privat, que més que duplica tant el deute públic com el PIB. Per això, si no ens perdonen el deute – que no sembla- ni fem suspensió de pagaments –qui sap?-, la demanda interna tardarà molts anys en tornar a estirar de l'economia. D'ací que el sector exterior sigui fonamental per la reactivació, que demanarà molt temps, i moltes reformes per millorar la productivitat.

Els poders públics a Espanya han gastat massa energies responsabilitzant a 'Europa' de les mesures preses, i també de les reformes que no s'han fet. I han dit massa vegades als ciutadans que la recuperació estava a tocar, enlloc d'explicar clarament que el camí serà llarg, i perquè. Clar que això demana institucions amb autoritat, i la percepció social que la distribució de sacrificis sigui –si més no- una mica equànime. Però si alguna cosa no tenen les institucions és credibilitat. I a més els que més tenen –recursos i poder- fan el possible per resistir més equanimitat en els sacrificis. El rebombori pels darrers canvis en els impostos de successions i patrimoni va ser legítim, sí, però també impúdic. Sortirem tard; i no sortirem bé si no sortim tots junts.